

TORAH, TEXT AND TRANSMISSION

5 - PROPHECY, HALACHA AND THE FIRST TEMPLE PERIOD

OU ISRAEL CENTER - SUMMER 2015

A] THE ERA OF PROPHECY

1. כי הגוים האלה אשר אתה יורש אותם אל מעננים ואל קסמים ישמעו ואתה לא כן נתן לך ה' אלקיך: נביא מקרוב מאחיד כמני יקים לך ה' אלקיך אליו תשמעו: ככל אשר שאלת מעם ה' אלקיך בחרב ביום הקהל לאמר לא אסוף לשמע את קול ה' אלקי ואת האש הגדלה הזאת לא אראה עוד ולא אמות: ויאמר ה' אלי היטיבו אשר דברו: נביא אקים להם מקרב אחיהם כמוך ונתתי דברי בפיו ודבר אליהם את כל אשר אצוו: והיה האיש אשר לא ישמע אל דברי אשר ידבר בשמי אנכי אדרש מעמו

דברים יח:ז-יט

- What is the halachic authority of any prophecy?

2. נמצאת אומר, שכל נביא שיעמד אחר משה רבנו, אין אנו מאמינים בו מפני האות לבדו, כדי שנאמר אם יעשה אות נשמע לו לכל מה שיאמר; אלא מפני המצוה שצונו משה בתורה, ואמר אם נתן אות, "אליו, תשמעו" (דברים יח, טו): כמו שצונו לחתך הדבר על פי שני עדים, ואף על פי שאין אנו יודעים אם אמת העידו אם שקר; כך מצוה לשמע מזה הנביא, אם האות אמת או בכשוף ולט

רמב"ם הלכות יסודי התורה ח:ב

- What is the Jewish attitude towards 'miracle-workers'?
- What would be the Jewish response to 'miracle-workers' who proves their nevuah and then instruct the people to break the Torah?

3. והנער שמואל משרת את ה' לפני עלי ודבר ה' היה יקר בגמים ההם אין חיון נפרץ

שמואל א' ג:א

4. תנו רבנן: ארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות נתנבאו להם לישראל, ולא פחתו ולא הותירו על מה שכתוב בתורה, חוץ ממקרא מגילה

מגילה יד.

- How did the Nevi'im impact on Torah? Is there a distinction between TSBK and TSBP?

5. הרבה נביאים עמדו להם לישראל - כפלים כיוצאי מצרים אלא נבואה שהוצרכה לדורות נכתבה, ושלא הוצרכה - לא נכתבה

מגילה יד.

- What do these numbers say about access of ordinary people to Nevi'im?

6. משה קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע ויהושע לזקנים וזקנים לנביאים ונביאים מסרוה לאנשי כנסת הגדולה ...

משנה מסכת אבות פרק א משנה א

- In what way were the Nevi'im part of the process of transmission of TSBP? Did they do so in their capacity as Nevi'im?

7. וחגי זכריה ומלאכי סוף נביאים היו

בבא בתרא יד:

B] THE RAMBAM'S POSITION - HALACHA CAN NEVER BE DERIVED THROUGH PROPHECY

8. במתניתין תנא: אלף ושבע מאות קלין וחמורין, וגזירות שוות, ודקדוקי סופרים נשתכחו בימי אבלו של משה. אמר רבי אבהו: אעפ"כ החזיר עתניאל בן קנז מתוך פלפולו, שנאמר (יהושע טו) וילכדה עתניאל בן קנז אחי כלב ויתן לו את עכסה בתו לאשה תמורה טז.

9. שלשת אלפים הלכות נשתכחו בימי אבלו של משה. אמרו לו ליהושע שאל! א"ל: (דברים ל) לא בשמים היא. אמרו לו לשמואל שאל! אמר להם: אלה המצות - שאין הנביא רשאי לחדש דבר מעתה תמורה טז.

10. ודע, שהנבואה לא תועיל בעיון בפירושי התורה ולמידת הדינים ב"ג מדות, אלא מה שיעשה יהושע ופינחס בעניני העיון והדין הוא מה שיעשה רבינא ורב אשי הקדמת הרמב"ם למשנה

11. ואין הבדל בין שיוסיף ויגרע במקראות או שיוסיף ויגרע בפירוש המקובל, או שישנה בקבלה איזה שינוי שיהיה אע"פ שפשטי הכתובים מסייעים אותו, כגון שיאמר שמה שנאמר בתורה וקצותה את כפה לא תחוס עיניך, שהוא קציצת היד ממש ואינו קנס המבייש כמו שביארה הקבלה, ויחס דבר זה לנבואה ויאמר שה' אמר לי שזה שנ' וקצותה את כפה הוא כפשטו, גם זה יומת בחנק לפי שהוא נביא שקר ויחס לה' מה שלא אמר לו. וגם בזה אין לחוש לאות או מופת, לפי שהנביא שהפליא את כל באי העולם במופתיו ונתן ה' בלבינו אמתותו והאמונה בו כמו שהבטיח לו ה' בכך באמרו וגם בך יאמינו לעולם, כבר הודיענו על פי ה' שלא תבוא מאת ה' שום תורה זולת זו, והוא אמרו לא בשמים היא לאמר מי יעלה לנו השמימה וכו' ולא מעבר לים היא וכו' כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך ולפיכך אמרו ע"ה אין נביא רשאי לחדש דבר מעתה הקדמת הרמב"ם למשנה

12. וכל מה שתמצא במקרא מדברי הנביאים נגד מצוה מן המצוות הנה היסוד הזה מפתח לכולם. ובזה בלבד נבדל הנביא משאר בני אדם בתורה, אבל בעיון ובדין ובחקירה בדיני התורה הרי הוא כשאר החכמים הדומים לו שאינם נביאים, ואם יפרש איזה פירוש, ויפרש מי שאינו נביא פירוש אחר, ויאמר הנביא אמר לי ה' כי פירושי הוא הנכון אין שומעין לו, אלא אפילו אלף נביאים שכולם כאליהו ואלישע פירשו איזה פירוש, ואלף חכמים וחכם פירשו היפך אותו הפירוש אחרי רבים להטות, ועושים כדברי האלף חכמים וחכם, לא כדברי האלף נביאים המופלגים שאין תוספת וגרעון בתורה מצד הנבואה בשום פנים. וכן אם אמר הנביא שה' אמר לו כי הפסק במצוה פלונית כך, ושדינו של פלוני הוא הנכון, הרי אותו הנביא נהרג לפי שהוא נביא שקר כמו שביארנו, לפי שאין תורה אחרי השליח הראשון ואין תוספת ואין גרעון, לא בשמים היא, ולא המחננו ה' אל הנביאים אלא המחננו אל החכמים בעלי הדין, לא אמר ובאת אל הנביא, אלא אמר ובאת אל הכהנים הלויים ואל השופט, וכבר האריכו חכמים בענין זה מאד מאד והוא הנכון הקדמת הרמב"ם למשנה

- Note the exception of hora'at sh'ah by a Navi
- Note also the dual role of Eliyahu in the future - serving as a Navi for issues of prophecy and fact, and as a Chacham ("HaTishbi") for issues of halacha

C] CONTINUING REVELATION

13. מ. אמר הכוזרי: איך יתכן זה עם לא תוסיף עליו ולא תגרע ממנו. **מא**. אמר החבר: לא נאמר זה אלא להמון, כדי שלא יחדשו משכלם ויתחכמו מדעתם ויקבעו לעצמם תורות מהקשתם כמו שעושים הקראים, ומזהיר לשמוע מן הנביאים אחרי משה ומן הכהנים והשופטים, כמו שאמר בנביא: (דברים יח) נביא אקים להם מקרב אחיהם כמוך וגו', ... והיה מאמרו: (דברים ד) לא תוסיפו על הדבר אשר אנכי מצוה אתכם, על מה שצויתי אתכם על ידי משה ועל ידי נביא מקרבך מאחיד, על התנאים הנזכרים בנבואה ספר הכוזרי מאמר ג אות מ-מ

- According to the Kuzari, what part do Nevi'im play in the unfolding of the halachic process. How would the Rambam relate to this?
- What does that tell us about the concept of 'revelation'?

14. שיטת הכוזרי היא שהנבואה ורוח הקודש מסייע להוראה, דלא כדברי הרמב"ם שמחלקם

איגרות הראי"ה ב' עמ' קא

15. ... דדוחק הוא לומר שרק במקרה הייתה המסורת על ידי נביאים, ובאמת לא פעלה כלום הנבואה בזה ...

איגרות הראי"ה א' עמ' קכג¹

16. (שמות יט) וייתצבו בתחתית ההר - אמר רב אבדימי בר חמא בר חסא: מלמד שכפה הקדוש ברוך הוא עליהם את ההר כגיגית, ואמר להם: אם אתם מקבלים התורה - מוטב, ואם לאו - שם תהא קבורתכם אמר רבא: אף על פי כן, הדור קבלוה בימיו אחשוורוש. דכתיב (אסתר ט) קיימו וקבלו היהודים, קיימו מה שקיבלו כבר

שבת פח.

17. ... התחלת תורה שבעל פה היה בבית שני מאנשי כנסת הגדולה שהם מייסדי הבית הם יסדו גם כן התורה שבעל פה כמו שאמרו בירושלמי דשקלים (ריש פרק ה הלכה א). ובימי מרדכי זקיימו מה שקיבלו כבר שחזרו לקבל התורה מאהבה שלא על ידי כפיית הר כגיגית כמו שאמרו ז"ל (שבת פח.) אז זכו לכך. כי עיקר הכפיית הר היה על תורה שבעל פה כמו שאמרו בתנחומא (פרשת נח ג) וכל זמן שלא קיבלוה מרצונם לא נמסרה עדיין להם לגמרי והיו מתנהגים על פי נביאים הכל בכתב מיד ה'

ספר רסיסי לילה - אות נו

• What does Rav Tzadok² mean by saying that the TSBP 'began' at the start of the Second Temple? What happened to the Mesora from Sinai? In what sense was there a new 'start' after the first Exile?

18. All the days of the prophets there was no need to obey the Sages. It seems likely that, even though it is true that there is no place for prophecy as far as the study and knowledge of Torah, as it is written "[The Torah] is not in Heaven" etc [this rule] applies to knowledge of the laws of the Torah and its general rules, but there is ample room [for knowledge acquired by means of] prophecy [as far as] the details of their performance at any particular time, as Maimonides describes at length in his Introduction to the Commentary on the Mishna: as a temporary expedient the prophet has the power to suspend the commandments of the Torah

³Reb Tzadok HaCohen, Zikaron Larishonim 8-12

19. It goes without saying that in doubtful instances they [the people and the Sages] were required to obey the prophet, and many prophets arose [in] Israel [to] command action in particular situations. Therefore the general leadership of the[se] generations was in the hands of the prophets, who were the leaders of the[se] generations as far as the affairs of [each] generation [were concerned]

Reb Tzadok HaCohen, Zikaron Larishonim 11

20. כי התחלת גילוי תורה שבעל פה היה מעת חתימת הנבואה וסילוק גילוי השכינה בישראל שלא היה בבית שני. כי כל דברי נבואה שהוא דבר ה' הם מתלבשים גם כן בכתב כי הם מתגלים כפי לבוש העולם הזה וממילא הוא מוגדר ומוגבל כפי הכלי והלבוש המגבילו ואין יכולים להשיג רק מה שרצה השם יתברך להראות להם בנבואה ואף על פי שהיו חכמים גם כן מכל מקום מפאת שפע הנבואה וגילוי שכינה שהיה אז בישראל לא היה נחשב השגה דרך חכמה מעצמו לכלום כי זה השגה מסופקת ואפלה מצד העולם הזה שאין יודעים אם היא השגה אמיתית דעל כן אמרו (בסנהדרין כד.) בְּמַחְשָׁפִים הוֹשִׁיבֵנִי [קְמַתֵּי עוֹלָם] (איכה ג:ו) על תלמוד בבלי. וזהו כל חכמת תורה שבעל פה להשיג האמת מצד האופל וההעלם וזהו בזמן ההעלם אבל בזמן שהיה השראת שכינה בישראל לא היו נכנסים להשגות של מחשכים כלל כי היה אז כל ההנהגה על פי נבואה דהיו נביאים כפלים כיוצא מצרים מלבד בעלי רוח הקודש לאין שיעור, אלא שנבואה שלא צריכה לדורות לא נכתבה (מגילה יד.) אבל כל ההנהגה דלפי שעה היה על פי נביאים ועל כן אמרו בריש אבות (א, א) זקנים מסרו לנביאים ונביאים מסרו לאנשי כנסת הגדולה ולא חשבו סדר המקבלים גם בהם דור אחר דור כמו אחר כך כמו שכתב הרמב"ם בהקדמת חיבורו להמציא סדר קבלה גם בהם

ספר רסיסי לילה - אות נו

1. For more detail on Rav Kook's position on Halacha and Nevuah, see Rav Yuval Sherlo's essay, available at www.ypt.co.il/show.asp?id=28842
 2. See two seminal articles on this point by Rabbi Professor Ya'akov Elman: (1) R. Zadok on the History of Halacha, Tradition 21(4), Fall 1985; (2) Reb Zadok Hakohen of Lublin on Prophecy in the Halachic Process, Jewish Law Association Studies 1 pp.1-16
 3. trans. Rabbi Elman Ibid

21. וחכמת הנבואה שהיא יסוד לחכמת האגדה שהיא הצד הפנימי של שרשי התורה, פעלה בא"י הרבה יותר מבבל", שאינה ראויה לנבואה

איגרות הראי"ה א'

- Does Nevuah have any role today? How is Rav Kook looking at Aggaddata?
- Note Rav Kook's seminal essay - אורות, זרעונים ב' - **חכם עדיף מנביא** - אורות, זרעונים ב' -

D] THE END OF NEVUAH

22. (נחמיה ט:ד) וַיִּזְעַקוּ בְּקוֹל גָּדוֹל אֶל ה' אֱלֹהֵיהֶם. מאי אמור? - אמר רב ואיתימא רבי יוחנן: בייא, בייא! היינו האי דאחרביה למקדשא, וקליה להיכליה, וקטלינהו לכולהו צדיקי, ואגלינהו לישראל מארעהון, ועדיין מרקד בינן! כלום יהבתיה לן אלא לקבולי ביה אגרא. לא איהו בעינן ולא אגריה בעינן! נפל להו פיתקא מרקיעא, דהוה כתב בה 'אמת' אותיבו בתעניתא תלתא יומין ותלתא לילואתא, מסרוהו ניהליהו. **נפק אתא כי גוריא דנורא מבית קדשי הקדשים**. אמר להו נביא לישראל - היינו יצרא דעבודה זרה, שנאמר (זכריה ה:ח) וַיֵּאמְרוּ זֵאת הָרִשְׁעָה

יומא סט:

23. עד כאן היו הנביאים: פ' משהרגו את היצר הרע בטלה הנבואה

פירש הגר"א לסדר עולם רבה פרק ל

24. וְעַמְד מְלֶכֶךְ גְּבוּר וּמְשָׁל מְמֹשֵׁל רַב וְעֹשֶׂה כְּצוֹנוֹ: וּכְעַמְדוֹ תִשָּׁבֵר מַלְכוּתוֹ (דניאל יא:ג) הוא אלכסנדרוס מקדון שמלך י"ב שנה, עד כאן היו הנביאים מתנבאים ברוח הקדש, מכאן ואילך, **הט אונק ושמע דברי חכמים** (משלי כב:ז)

סדר עולם רבה פרק ל

- Why did the urge for Avoda Zara disappear in the Second Temple period?
- Why would it be linked to the disappearance of Nevuah?
- What else was happening in the world which parallels these trends?

APPENDIX

MITZVOT DURING BAYIT RISHON

• It is not clear from the Tanach itself how the halachic system operated in practice during the Bayit Rishon period. Indeed, one would not expect the Tanach to be explicit on this point, not being a history book or a treatise on the development of halacha! There is clear evidence throughout the Tanach of Torah mitzvot being kept in different circumstances. There are also many examples of events in Tanach which appear to contradict the mitzvot and halacha. Chazal examine these with a view to explaining their halachic operation (eg David and Batsheva, Eliyahu at Har Carmel and many others) and explain the halachic principles in TsbP which underpin the relevant events.

The following lists come from a shiur on this topic delivered at Yeshivat Har Etzion by Dr. Yoav Barzilay⁵

4. Rav Sherlo in his article wants to show that the machloket between the Rambam and the Kuzari is in fact a machloket Tannaim within the Bavli and a machloket between the Bavli and the Yerushalmi. He also suggests that certain Tannaim connect more with an ongoing 'prophetic' style, such as Rabbi Shimon (Bar Yochai) who famously takes the positions that we can be דורש טעמא דקרא

5. Delivered at the Yemei lyun BaTanach 5772 (shiur 118)

א. עדויות מפורשות על קיום מצוות ככתוב בתורה

- יהושע פרק ח' ל-לה: אִזְ וַיְבָנֶה יְהוֹשֻׁעַ מִזְבֵּחַ לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר עֵיבָל: כְּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה עֶבֶד ה' אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּפִתּוּב בְּסֵפֶר תּוֹרַת מֹשֶׁה מִזְבַּח אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת אֲשֶׁר לֹא הֵנִיף עֲלֵיהֶן בְּרָזָל וַיַּעֲלוּ עָלָיו עֹלוֹת לַיהוָה וַיִּזְבְּחוּ שְׁלָמִים: וַיִּכְתֹּב שָׁם עַל הָאֲבָנִים אֶת מִשְׁנֵה תּוֹרַת מֹשֶׁה אֲשֶׁר כָּתַב לִפְנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל...
- ועוד הרבה בספר יהושע: כיבוש הארץ (י' מ), לא תחיה כל נשמה (י"א יד-טו), חלוקת נחלות (י"ד ה) גם לבנות צלפחד (י"ז ד-ו), חלוקת ערי הלוויים בגורל (כ"א ח), ערי מקלט (כ' א-ט), נחלת שנים וחצי השבטים (כ"ב).
- מלכים ב' י"ד ו (אמציה): וְאֵת בְּנֵי הַמְּכִים לֹא הֵמִית כְּכַתּוּב בְּסֵפֶר תּוֹרַת מֹשֶׁה אֲשֶׁר צִוָּה ה' לֵאמֹר לֹא יוֹמְתוּ אֲבוֹת עַל בְּנֵים וּבְנֵים לֹא יוֹמְתוּ עַל אֲבוֹת כִּי אִם אִישׁ בְּחֻטְאוֹ יוֹמֵת יוֹמֵת.

ב. מצוות ידועות שנזכרות מעט וקיומן שונה או סתום

- ברית מילה – יהושע ה'
- שבת – מל"ב ד' כג (פעם אחת בכל נ"רו), ישעיהו נ"ו ב-ז, נ"ח יג-יד, ירמיהו י"ז, יחזקאל - חילול שבת: כ', כ"ב, כ"ג, וקיומה בעת הגאולה בפרקי המקדש: מ"ד-מ"ו. איכה ב' ו.
- ראש חודש – שמ"א כ' ה-ו, ישעיהו א' יג, ס"ו כג, הושע ב' יג, עמוס ח' ד-ו,
- פסח – יהושע ה', חזקיהו (דה"ב ל'): "כי מימי שלמה... לא כזאת בירושלם", יאשיהו (מל"ב כ"ג כא: "כי לא נעשה כפסח הזה מימי השופטים..."), דה"ב ל"ה: "... מימי שמואל הנביא", יחזקאל מ"ה, עזרא ו' יט-כב.
- סוכות – מל"א ח' ב (בחג), יחזקאל מ"ה, עזרא ג' ד, נחמיה ח' יג-יח (כי לא עשו מימי ישוע בן נון).
- ביעור האובות והיידעונים מן הארץ - שמ"א כ"ח, שאול הסיר (מעצמו?), ופנה לבסוף לבעלת האוב מעין דור!
- אכילה על הדם - שמ"א י"ד לא-לה (ויקרא י"ז י, י"ט כו), יחזקאל ל"ג כה
- אכילת לחם קודש (וחולין) בטהרה - שמ"א כ"א ד-ז (דוד ואחיו מלך בנב. לחם הפנים לזרים?!)*
- טהרה מטומאה (גידה?) – שמ"ב י"א ד: "והיא מתקדשת מטומאתה".

ג. מצוות שנזכרות בדרך אגב ללא ציון זיקתן לתורה:

- איסור חדש - יהושע ה' י-יא (השוו: ויקרא כ"ג יד-טו) [לא נזכר גם העומר וספירתו]
- הורדת התלוי מהעץ לעת ערב – יהושע ח' כט, י' כו-כז (השוו: דברים כ"א כב-כג)
- בניית הבית מאבני גזית שהוסעו מרחוק ולא סותתו במקום הבית – מל"א ה' לא – ו' ז (השוו: שמות כ' כא)
- מגילת רות: לקט - רות ב'; ייבום – ג' ט-יג, ד' א-יא; גאולת שדה – רות ד' א-ז (ירמיהו ל"ב ז-יב),
- מחצית השקל – תיקון יהואש מל"ב י"ב (השוו: שמות ל' יב-טז)
- מאכלות אסורים: "אכלי בשר החזיר והשקץ והעכבר... - ישעיה ס"ה ג-ד, ס"ו ג, יז (נראה שייך לע"ז) [העדויות הארכיאולוגיות מאשרות שעם ישראל הקפיד להימנע מאכילה והקרבה של בע"ח טמאים]

ד. שתיקה מהציויים שבתורה במקומות שמתבקש להזכירם

[יש שתיקה כללית מרוב המצוות]

- מינוי מלך – דרישת העם למינוי מלך "ככל הגויים" ותשובת שמואל (שמ"א ח')
- ראש השנה – לא נזכר בסיפור רצח גדליה בחודש השביעי (ירמיהו מ"א א-ו), תיאורו מעורפל בעזרא ג' א-ג, ואף בנחמיה ז' עב – ח' ג, ט-יד.
- יום כיפור – לא נזכר בחנוכת הבית של שלמה (מל"א ח' ב, = דה"ב ז' ט-י) ולא בשום מקום אחר!
- שבועות – אסא כורת ברית ושבועה בין ישראל לה' בחודש השלישי לדרוש את התורה (דה"ב ט"ו ג-טו). [גם ביחזקאל מ"ה יח-כה נזכרים רק פסח וסוכות!]
- מצורע – גיחזי ממשיך לתפקד ואף מדבר עם המלך (מל"ב ח' א-ו), ארבעת המצורעים, עוזיהו.
- משפט המלך - רק אצל נבות יש משפט בעדים [עד שיהושפט מעמיד שופטים בכל עיר (דה"ב י"ט)].
- מלחמה בעמלק - שמ"א ט"ו ב-ג (נראה כציווי חדש לשאול, אין המשך של ציווי לדוד)
- דוד ובת שבע – הדגש על הצד המוסרי (ובקושי על איסור אשת איש).
- מכירת בנים לעבדות – אלישע הנביא מול האלמנה שהנושה בא לקחת את בניה לעבדים (מל"ב ד' א-ז).

ה. מעשים לסתור - התעלמות מאיסורים מפורשים

- קבלת רות המואבית לקהל ה' (בניגוד לאיסור בדברים כ"ג ד) ונישואי שלמה לנעמה העמונית.
- נישואי דוד לשתי אחיות בנות שאול, מרב (שנתנה לעדריאל!) ומיכל (שנתנה לפלטי) - שמ"א י"ח יז-כז
- החזרת מיכל לדוד אחרי נישואיה לפלטי בן ליש (שמ"א כ"ה מד, שמ"ב ג' יד)
- מאכלות אסורים – דוד אוכל אצל שבי בן נחש "...ודבש וחמאה וצאן ושפות בקר" (שמ"ב י"ז כח-כט).
- [יהויכין מקבל "ארוחת תמיד" ממלך בבל (מל"ב כ"ה כז-ל), שלא כמו דניאל (י' א-ג)]
- עבד עברי – ירמיהו ל"ד ח-יא, יד
- טומאת מת – במלחמת יהושפט מול מואב ועמון (דה"ב כ' כד-כח) לא חוששים לכך ועולים ישר מהמלחמה אל בית ה' להודות (בניגוד למלחמת מדין בבמדבר ל"א)
- הקרבת בנים! - בת יפתח, אחז - מל"ב ט"ז ג (= דה"ב כ"ח ג), טיהור יאשיהו - מל"ב כ"ג י, "אשר לא עלתה על לבי" (ירמיהו ז' לא, י"ט ה, כ"ב לה, יחזקאל כ"ג לט)
- תורת הקורבנות ביחזקאל מ"ה-מ"ז